

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คณิตศาสตร์เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิด และการคิดทางคณิตศาสตร์ในทุกชั้นตอนสามารถอธิบายและจำแนกออกมาให้เห็นจริง ช่วยให้เป็นผู้ที่มีเหตุผล เป็นคนใฝ่รู้ ตลอดจนพยายามคิดสิ่งที่แปลกใหม่และนำคณิตศาสตร์ไปแก้ไขปัญหาด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านคอมพิวเตอร์ หรือด้านวิศวกรรมศาสตร์ และยังมีความสำคัญในการเป็นวิชาพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาและพัฒนาศาสตร์ต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชา ที่ฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น มีระบบในการคิด ช่างคิด ช่างริเริ่ม (สิริพร ทิพย์คง. 2545 : 1) หากสามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางคณิตศาสตร์จะทำให้ทฤษฎีเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและนำไปอ้างอิงได้ ดังนั้น จึงถือว่าคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญของศาสตร์ทั้งปวง รวมทั้ง หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความเป็นรากฐานแห่งความเจริญของเทคโนโลยี (ยุพิน พิพิธกุล. 2546 : 1) ซึ่งการจัดการศึกษาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ในระดับอุดมศึกษานั้นเป็นไปเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และการให้เหตุผลอย่างถูกต้องตามหลักคณิตศาสตร์ รวมทั้งให้มีความสามารถในการสร้างรูปแบบทางคณิตศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงและสื่อสารให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกได้อย่างลึกซึ้ง สามารถนำความรู้และเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ หากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และการให้เหตุผลอย่างถูกต้องตามหลักคณิตศาสตร์ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างรูปแบบทางคณิตศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงและสื่อสารให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกได้อย่างลึกซึ้ง แล้วจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2555 : 6) ซึ่งองค์ความรู้ในคณิตศาสตร์รวมกันจะกลายเป็นสาขาวิชาคณิตศาสตร์ หลักการเบื้องต้นจะเริ่มจากเลขคณิตไปยังการประยุกต์ใช้งานพื้นฐานของวิชาคณิตศาสตร์ ที่รวมเรขาคณิต ตรีโกณมิติ สถิติศาสตร์ แคลคูลัส และพีชคณิต

พีชคณิตเป็นคณิตศาสตร์แขนงหนึ่งที่ใช้สัญลักษณ์มาศึกษาการจำแนกประเภท สมบัติ และโครงสร้างของระบบจำนวน หรือระบบคณิตศาสตร์อื่นๆ ที่เน้นในเรื่อง โครงสร้าง เป็นสำคัญ รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบเหล่านั้นด้วย พีชคณิตมีระบบที่ เกี่ยวกับ แบบรูป (Pattern) ความสัมพันธ์ (Relationship) และกระบวนการดำเนินการ (Procedures) ซึ่งได้ถูกนำเสนอในรูปแบบสัญลักษณ์ หรือ ตัวแปร ที่แทนด้วยอักษร ภาษาอังกฤษ พีชคณิตเป็นภาษาที่สามารถใช้สื่อสารระหว่างคณิตศาสตร์ทุกสาขา และสามารถ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้ (สมทรง สุวพานิช, 2551 : 41 - 42) และ พีชคณิตเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยพื้นฐาน ผู้การประยุกต์กับศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการ ประยุกต์ใช้ทางด้านสังคมศาสตร์ ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ หรือด้านวิทยาศาสตร์ (สุภาวดี สัตยาภรณ์, 2552) การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้พีชคณิต จะทำให้ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาพีชคณิตเพื่อสรุปแบบรูป หรือความสัมพันธ์ของ โครงสร้างคณิตศาสตร์ ทัว ๆ ไปให้เป็นหลักการได้ เนื่องจากพีชคณิตจะเป็นการศึกษาองค์ความรู้ทางด้านพหุนาม อสมการ พีชคณิตนามธรรม พีชคณิตมูลฐาน พีชคณิตบูลีน และที่สำคัญยังเป็นพื้นฐานที่ช่วย ในการศึกษาโครงสร้างของพีชคณิตเชิงเส้น อันจะนำไปสู่การประยุกต์ทางด้านศาสตร์แขนง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2554 วิชาพีชคณิตเชิงเส้น (Linear Algebra) ได้ถูกกำหนดให้เป็นวิชาเอกบังคับ และจัด อยู่ในกลุ่มวิชาพื้นฐานของศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ด้าน วิศวกรรมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ถือว่าพีชคณิตเชิงเส้นเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่าง ยิ่ง สำหรับการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและการพัฒนาใน ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (เกรียง กิจบำรุงรัตน์, 2556 : 869) ซึ่ง พีชคณิตเชิงเส้น เป็นการศึกษา เกี่ยวกับ เมทริกซ์ เวกเตอร์ ปริภูมิเวกเตอร์ การแปลงเชิงเส้น และระบบสมการเชิงเส้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 9 - 10) ซึ่งเป็นการศึกษาด้านพีชคณิตนามธรรมผสมผสานกับ การวิเคราะห์เชิงฟังก์ชัน และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาเรขาคณิตวิเคราะห์ และทฤษฎีตัว ดำเนินการ และได้มีการประยุกต์พีชคณิตเชิงเส้นใช้กันอย่างแพร่หลายในศาสตร์ต่าง ๆ ในการ ประยุกต์ใช้อย่างหนึ่งของพีชคณิตเชิงเส้นคือการแก้ระบบสมการเชิงเส้นหลายตัวแปร สแตรง จี (Strang G. 1980) ดังนั้นในการเรียนวิชาพีชคณิตเชิงเส้นนั้น ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะตาม มาตรฐานความรู้ทั้ง 5 ด้าน ซึ่ง ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านความรู้

สำหรับการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
คณิตศาสตร์นั้น บัณฑิตจะต้องมีความรู้ในหลักการและทฤษฎีทางด้านคณิตศาสตร์ มีความรู้
พื้นฐานเพื่อจะนำมาอธิบายหลักการและทฤษฎีในศาสตร์เฉพาะได้อย่างถูกต้อง และสามารถ
ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อการพัฒนาความรู้ใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคณิตศาสตร์
มีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญ
ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่ง
ทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้ยังต้องมี
ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถ
พิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างมีนวัตกรรม
และที่สำคัญผู้สอนยังต้องมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณา
การ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. 2554) ซึ่งผู้สอนต้องมีความรู้ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น
ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาที่จะสอน ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (ชาติ
ฝ่ายคำตา. 2555) เป็นต้น ความรู้ของครูถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของผู้เรียนและ
เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ
ได้มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าความรู้ของครูมีผลด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
ผู้เรียน ซึ่ง บีเกอร์ (Begle. 1979 : 41 – 43) ได้กล่าวถึงบทบาทของความรู้ของครูที่มีต่อ
ประสิทธิภาพของ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ด้านการจัดการเรียนรู้ และบริบท
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ของครู ทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียน จะเห็นได้ว่าบทบาทของความรู้ของครูเป็นสิ่งที่
สำคัญที่มีต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งในการจัดการศึกษาจะสำเร็จได้เพียงใด
นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ของครู เนื่องจากครูเป็นผู้ใช้หลักสูตรและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญใน
การจัดกระบวนการเรียนการสอน (ไพบุลย์ บุญไชย. 2555 : 1) ดังนั้น ครูจะต้องมีความรู้ใน
วิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความเข้าใจในตัวของผู้เรียนเป็นอย่างดี และครูจะต้องมีความรู้ใน
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีความรู้ในการเลือกใช้สื่อสำหรับการเรียนรู้และสามารถ
ถ่ายทอดความรู้ได้ดี และหากครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพหรือมีคุณลักษณะส่วนตัวที่ดีแล้วจะ
ส่งผลต่อตัวผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนด้วย โกรนส์ (Growth. 1992 : 159-160) และ
อีเบด (Eibaz. 1983 : 61) ได้มีแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับความรู้ของครูว่าเป็นความรู้ในตัว

นักเรียนที่ได้จากการจัดประสบการณ์ให้แก่นักเรียนในชั้นเรียน จะเห็นได้ว่าความรู้ของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรู้ของครูว่า ความรู้ของครูเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีทักษะและกระบวนการพร้อมทั้งมีคุณลักษณะที่ดี (สิริพร ทิพย์คง. 2545 : 1) เฟนนีมาร์และแฟรงค์ (Fennema and Franke. 1992 : 147) และ ชุลแมน (Shulmam. 1985 : 439) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรู้ของครูที่สอดคล้องกันว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าครูมีความรู้มากและกว้างขวางแล้วจะสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าหากในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนจะเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนได้ดั่งนั้นครูจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเนื่องจาก ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะต้องใช้ความรู้ของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ (วัชริกานุญเกียรติ. 2554 : 10-11) ซึ่งความรู้ของครูมีอิทธิพลต่อความรู้พื้นฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนเป็นอย่างมากทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในระดับอุดมศึกษา อาจกล่าวได้ว่าหากครูหรืออาจารย์ผู้สอนมีความรู้ในสาระการเรียนรู้ที่แม่นยำ กว้างขวาง และครอบคลุมถึงความรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้อง และทันสมัย แล้วจะทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหลักสูตร สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

จากการเรียนการสอนพีชคณิตเชิงเส้น พบว่าผู้เรียนมักขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์ และการแก้โจทย์ จึงดูเหมือนว่าเป็นวิชาที่ยากและน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้เรียน ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ (เกรียง กิจบำรุงรัตน์. 2556) และปัญหาในการเรียนวิชาพีชคณิตเชิงเส้นส่วนใหญ่ พบว่า ผู้เรียนขาดความเข้าใจบทนิยาม จึงไม่สามารถอ่านนิยามเพื่อนำมาพิสูจน์ทฤษฎีในเนื้อหาพีชคณิตเชิงเส้นได้ อันจะทำให้ผู้เรียนขาดมโนทัศน์ของเนื้อหา จึงไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้นต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ จากข้อมูลสถิติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพีชคณิตเชิงเส้น (Linear Algebra) พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ได้ และนักศึกษามากมายยังเคยชินกับการเป็นผู้รับมากกว่าผู้แสวงหา ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าว (เกรียง กิจบำรุงรัตน์. 2556 : 868 - 869) โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องเมทริกซ์ และดีเทอร์มิแนนต์ ระบบสมการเชิงเส้น การแก้สมการหาคำตอบด้วยวิธี Gaussian Elimination and Gauss Jordan ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และ

ลักษณะโจทย์มีความหลากหลายรูปแบบ ทำให้นักศึกษาขาดทักษะในการวิเคราะห์และขาดทักษะในการแก้โจทย์ (ทิตานา แคมมณี. 2546)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านความรู้ของครูหรืออาจารย์ผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือความรู้ด้านการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากอาจารย์ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านการจัดการศึกษา วิธีการสอน การวัดและการประเมินผลโดยตรง แต่อาศัยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วมุ่งสอนเนื้อหาให้ชัดเจนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นนิสิตนักศึกษาที่เรียนดีจะสอบผ่าน ส่วนผู้ที่เรียนไม่ดีจะสอบตก (สิริพร ทิพย์คง. 2541 : 27 อ้างถึงใน สมภพ ถ้าวัดนพร. 2544) จากผลการวิจัยของ ลี (Li. 2011 : 1-16) ได้ชี้ให้เห็นว่า การเตรียมความพร้อมของครู คณิตศาสตร์และการพัฒนาวิชาชีพครูจะเปิดโอกาสให้ครูได้ทบทวนการประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์และการใช้คณิตศาสตร์ในเชิงลึก และการพัฒนาทักษะการเรียนการสอนในการทำการตัดสินใจที่จะรักษาสมดุลของโดเมนทั้งหมดของความรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ ความเชื่อของครู และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดระดับความสามารถในการปฏิบัติทางพิชคณิต สอดคล้องกับ บาร์เกอร์ (Barker. 2007 : 191 – 194) ที่ได้ทำการศึกษาความรู้ของครูเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงพิชคณิตที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า การอธิบายที่เน้นให้นักเรียนได้ให้เหตุผล และวิธีการที่หลากหลายในการอธิบาย ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าครูถูกใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ในการอธิบายเกี่ยวกับการสอนของพวกเขา ดังนั้นครูหรืออาจารย์ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหาในรายวิชาดังกล่าว และจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับถ่ายทอดความรู้สู่ตัวผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จะเห็นว่าความรู้ของครูในการสอนในรายวิชาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนในทางตรงอีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพิชคณิตเชิงเส้น เพื่อใช้เป็นข้อสนเทศและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชาพิชคณิตเชิงเส้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ของครูหรืออาจารย์ผู้สอน เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

ความรู้ของอาจารย์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 4 ปี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ประกอบด้วยด้านใดบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรู้ของอาจารย์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 การยกร่างและพัฒนาองค์ประกอบความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

ขั้นที่ 1 ยกร่างองค์ประกอบของความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

ขั้นที่ 2 พัฒนาองค์ประกอบของความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น โดย

กลุ่มเป้าหมายที่ 1 สำหรับการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) และใช้วิธีการหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ (Multi - attribute Consensus Reaching : MACR) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านคณิตศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านคณิตศาสตร์ศึกษาหรือหลักสูตรการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน และนักศึกษาที่ผ่านการเรียนวิชาพีชคณิตเชิงเส้น จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด จำนวนทั้งหมด 13 คน

ระยะที่ 2 การประเมินองค์ประกอบของความรู้ของอาจารย์สำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเกี่ยวกับองค์ประกอบของความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ที่สอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น หรืออาจารย์ที่เคยมีประสบการณ์สอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 375 คน แบ่งตามกลุ่มระดับภูมิภาคได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	จำนวน 55 คน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ	จำนวน 85 คน
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง	จำนวน 82 คน
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้	จำนวน 53 คน
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 100 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่สอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น หรืออาจารย์ที่เคยมีประสบการณ์สอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามกลุ่มระดับภูมิภาคในประเทศไทย จำนวน 199 คน ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	จำนวน 29 คน
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ	จำนวน 45 คน
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคกลาง	จำนวน 43 คน
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคใต้	จำนวน 28 คน
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 54 คน

ขั้นที่ 2 สังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์ในการจัดการเรียนรู้อาจารย์ฟิสิกคณิตเชิงเส้น

กลุ่มเป้าหมายที่ 2 ได้แก่ อาจารย์ที่สอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งหมด 2 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ในการสอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้นในระดับอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์

3. เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ในการแต่งหรือเรียบเรียงตำรา หรือเอกสารประกอบการสอนวิชาฟิสิกคณิตเชิงเส้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบของความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น ด้านเนื้อหาวิชาพีชคณิตเชิงเส้น ด้านการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และด้านเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาในวิชาพีชคณิตเชิงเส้น ประกอบไปด้วย เมทริกซ์ และดีเทอร์มิแนนต์ ระบบสมการเชิงเส้นและการดำเนินการขั้นมูลฐาน ปริภูมิเวกเตอร์ การแปลงเชิงเส้น ค่าเฉพาะและเวกเตอร์เฉพาะ การประยุกต์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิชาพีชคณิตเชิงเส้น (Linear Algebra) หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งของคณิตศาสตร์ที่ได้รับความสนใจอย่างมากในศาสตร์สมัยใหม่ เนื่องจากถูกนำไปใช้ในพีชคณิตนามธรรมและการวิเคราะห์เชิงฟังก์ชัน ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ จัดอยู่ในวิชาบังคับ โดยมีเนื้อหาวิชาประกอบด้วย เมทริกซ์ และดีเทอร์มิแนนต์ ระบบสมการเชิงเส้นและการดำเนินการขั้นมูลฐาน ปริภูมิเวกเตอร์ การแปลงเชิงเส้น ค่าเฉพาะและเวกเตอร์เฉพาะ และการประยุกต์ทางพีชคณิตเชิงเส้น

2. ความรู้ของอาจารย์ (Teacher's Knowledge) หมายถึง สิ่งที่อาจารย์ได้สั่งสมความรู้พีชคณิตเชิงเส้นจากการศึกษา การค้นคว้าทำวิจัย หรือประสบการณ์อื่นๆ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ตกผลึกทางความรู้ จนเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานหรือตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งความรู้ที่เห็นได้ชัดเจน และความรู้ที่ซ่อนอยู่ในตัวตน

3. ความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หมายถึง สิ่งที่อาจารย์ได้สั่งสมความรู้พีชคณิตเชิงเส้น มาจากการศึกษา การค้นคว้าทำวิจัย โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ จนเกิดความเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยง หรือถ่ายทอด ความรู้นั้นสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ของ

อาจารย์ด้านเนื้อหา ความรู้ของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนรู้ และความรู้ของอาจารย์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ความรู้ของอาจารย์ด้านเนื้อหา (Subject Matter Knowledge) หมายถึง ความรู้เชิงมโนทัศน์และความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ในการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น ตลอดจนหลักการ นิยาม ทฤษฎีบท สมบัติ กฎ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural Knowledge) ความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (Common Content Knowledge) และความรู้ในเนื้อหาเฉพาะ (Specialized Content Knowledge)

4.1 ความรู้เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจในการพิสูจน์ของทฤษฎีบท กฎ หรือ สูตร ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เพื่อให้มองเห็นถึงที่มา หรือความสัมพันธ์ และสามารถเชื่อมโยง ไปพร้อมกับการปรับโครงสร้างระหว่างความรู้พื้นฐานที่จำเริญกับความรู้ใหม่ ให้สอดคล้องกัน ในวิชาพีชคณิตเชิงเส้น

4.2 ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวกับหลักการ สมบัติ ขั้นตอน วิธีการต่าง ๆ ในขั้นตอนและกระบวนการที่เกี่ยวกับการพิสูจน์หรือการคำนวณ ตลอดจนหลักการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ในวิชาพีชคณิตเชิงเส้น

4.3 ความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (Common Content Knowledge) หมายถึง ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและโครงสร้างของวิชาพีชคณิตเชิงเส้น และเป็นการรู้ในเนื้อหาเดิมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาใหม่ เพื่อประกอบและส่งเสริมให้การรู้และเข้าใจในเนื้อหาใหม่หรือเนื้อหาเฉพาะ ได้ดีขึ้น

4.4 ความรู้ในเนื้อหาเฉพาะ (Specialized Content Knowledge) หมายถึง ความรู้และเข้าใจในบทนิยาม ทฤษฎีบท ข้อตกลง หลักการ สมบัติต่าง ๆ ในวิชาพีชคณิตเชิงเส้น ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2554 ได้แก่ เมทริกซ์ และดีเทอร์มิแนนต์ ระบบสมการเชิงเส้นและการดำเนินการขั้นมูลฐาน ปริภูมิเวกเตอร์ การแปลงเชิงเส้น ค่าเฉพาะและเวกเตอร์เฉพาะการประยุกต์

5. ความรู้ของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instructional Strategies Knowledge) หมายถึง ความรู้ของอาจารย์ ที่ใช้ในการตัดสินใจการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หลักการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และความรู้ในหลักสูตร

5.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (Mathematics' s Theory of Instructional Strategies Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียน และต้องเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน การสร้างความรู้โดยเริ่มจากข้อเท็จจริง ทักษะ มโนทัศน์ และกฎหรือหลักการทางคณิตศาสตร์จากรูปธรรมไปหานามธรรม จนสามารถ วิเคราะห์และสร้างความเป็นกรณีทั่วไป (Generalization of Mathematical Concept) ทำให้ เกิดความหลากหลายทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน ในการสร้างความรู้ใหม่กับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีสร้างความรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นผู้เรียนควร ได้มีโอกาสพูดและเขียนมากขึ้น และได้รับการกระตุ้นให้เกิดการกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้

5.2 หลักการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (Pedagogical Mathematics Knowledge) หมายถึง วิธีการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิม จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการ สอนจากง่ายไปหายาก จัดการเรียนรู้แบบบันไดเวียน โดยขยายมโนทัศน์ให้กว้างหรือ ลึกขึ้นไปเรื่อยๆ ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ผู้เรียนมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศให้น่าเรียน สอนให้สนุกมีคำถามที่น่าสนใจ ตั้งจากครูหรือเพื่อนร่วมชั้น มีวิธีคิดได้ตรงต่อ เพื่อวิเคราะห์ว่าการคิดและแก้ปัญหาของตนเองนั้นมีข้อบกพร่องจุดใด ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอนและ ลดความวิตกกังวลด้วยการให้เด็กเข้าใจในเรื่องที่เรียนจากสื่อและสถานการณ์ที่น่าสนใจ เห็นประโยชน์ เรียนด้วยความสนุก และรู้วิธีการวิเคราะห์ปัญหาของเด็ก โดยไม่เน้นการจำ

5.3 ความรู้ในหลักสูตร (Curricular Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ และรู้จักการเลือกใช้สื่อ และวิธีการวัดผล ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของเนื้อหาและวัยของผู้เรียน

6. ความรู้ของอาจารย์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (Knowledge of Learners' Cognition in Mathematics) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติการเรียนรู้ องค์ประกอบในการเรียนรู้และกระบวนการคิดที่แสดงถึงความเข้าใจในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ได้แก่ ธรรมชาติการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ความเข้าใจในมโนทัศน์ของผู้เรียน และ องค์ประกอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.1 ธรรมชาติการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียน (Knowledge of Learners and Their Characteristics) หมายถึง ความเข้าใจในลักษณะการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนที่เกิดจากการ ถ่ายทอดการเรียนรู้เมื่อเห็นสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันหลายๆ ตัวอย่าง การได้รับ

ประสบการณ์ครั้งแรกเมื่อมีการกระตุ้นให้เกิดการอยากรู้อยากเห็น จนทำให้เกิดการรับรู้จากการลองผิดลองถูกจนสรุปได้ด้วยตนเอง การนำความรู้เดิมมาเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดความรู้ใหม่ การรู้จักสังเกตแบบรูปที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ตลอดจนเกิดความรู้สึกที่ดีและพอใจในการเรียนรู้คณิตศาสตร์

6.2 ความเข้าใจในมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน (Knowledge of Students' Conceptual understanding) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจวิธีการสร้างมโนทัศน์ของผู้เรียนว่าเกิดจากการปะทะกับสิ่งเร้าและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนจะช่วยแยกแยะความแตกต่างจากผลการปะทะกับสิ่งเร้า จนเกิดการรับรู้และสรุปเป็นความหมาย แล้วกลายเป็นความทรงจำ การวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์โดยวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยในระดับความเข้าใจ

6.3 องค์ประกอบในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียน (Knowledge of Students' Context) หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียน ความเข้าใจความรู้และประสบการณ์พื้นฐานของผู้เรียน และทราบวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้สอดคล้องกับค่านิยมและสถานการณ์ ตลอดจนวิธีการเสริมสร้างกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

7. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติในการจับกลุ่มหรือรวมกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกันซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบจะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มีสามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทฤษฎีใหม่หรือการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีเดิม

8. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) หมายถึง การใช้เครื่องมือทางสถิติสำหรับตรวจสอบโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบตามสมมติฐาน หรือใช้ตรวจสอบองค์ประกอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบตามทฤษฎี การศึกษาองค์ประกอบความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้วิชาพีชคณิตเชิงเส้น

9. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) หมายถึง การตรวจสอบความตรงของตัวแปรเชิงทฤษฎี หรือยืนยันว่าตัวแปรเชิงทฤษฎี ของโครงสร้างข้อมูลที่มีการจำแนกสองระดับนั้นมีความตรงตามองค์ประกอบที่ต้องการวัดหรือไม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความรู้ของอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในวิชาพีชคณิตเชิงเส้น จะเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาสมรรถนะทางด้านการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ที่สอนในราชวิชาพีชคณิตเชิงเส้น เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนทางด้านคณิตศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2554

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY